

САДІВНИЦТВО

по-українськи

ЖУРНАЛ / ДВОМІСЯЧНИК

www.agrotimes.ua

№ 3 (39) / 2020

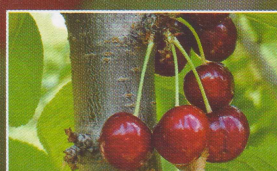
Передплатний індекс

86220

ПЕРЕДБАЧИТИ УСПІХ

Літнє
обрізування
яблуні

Сортовий
підхід
на черешні

Секрети
лісосмуг

Сортовий підхід на черешні

У самоплідних сортів черешні слід вчасно заміщати напівскелетні й обростаючі гілки. Найкраще це робити обрізуванням на сучок, на якому слід лишати живі букетні гілочки

**Павло Бондаренко, канд. с.-г. наук,
Мелітопольська дослідна станція садівництва
ім. М. Ф. Сидоренка ІС НААН**

Сучасне інтенсивне вирощування плодкових культур передбачає використання специфічних агротехнічних заходів для кожного окремого сорту. В Україні у насадженнях зерняткових культур (передусім яблуні) сортовий підхід до вирощування успішно впроваджується вже досить давно. Водночас сади кісточкових, зокрема й черешні, зазвичай вирощують, базуючись на більш загальних засадах, хоча впровадження сортової агротехніки здатне значно підвищити урожайність, якість плодів та рентабельність виробництва.

ГАБІТУС КРОНИ

Хоча основні товарні сорти черешні, на відміну від вишні або персика, суттєво не різняться силою свого росту, їхнім деревам притаманний різний габітус, тобто природна форма крони. Так, умовно можна виділити групу сортів зі стисненими вузькопірамідальними кронами (Мелітопольська чорна, Світхарт, молоді дерева сорту Валерій Чкалов та ін.) та групу сортів із розлогішими кронами округлого типу (Крупноплідна, Анонс, Талісман та ін.). Компактність крони в сортів першої групи можна пояснити гострішими кутами, що їх утворюють основні гілки

Фото 1. Ефект кербування на черешні

із центральним провідником. Тому відгинання гілок у молодих садах для прискорення вступу дерев у плодоношення зазвичай ефективніше саме у сортів із компактними кронами.

Якщо гілки в саду не відгинають, то дерева таких сортів доцільно розміщувати в саду щільніше шляхом зменшення відстані між деревами в ряду на 0,5–1 м. Так, наші дослідження засвідчили, що розташування дерев сорту Мелітопольська чорна на підщепі ВСЛ-2 за схемою 5 × 3 м дало змогу підвищити урожайність насаджень на 20–30% порівняно зі схемою 5 × 4 м. Проте на сорті Крупноплідна ущільнення насаджень було неефективним, а проникнення сонячного світла у крони дерев погіршилося на чверть, що призвело до швидкого відмирання букетних гілочок у центральних зонах крони.

ПАГОНОУТВОРЮВАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ І ЗБУДЛИВІСТЬ БРУНЬОК

Черешня загалом є культурою з низькою пагоноутворювальною та регенераційною здатністю, проте деякі сорти, особливо у молодому віці (між них і Мелітопольська чорна, Валерій Чкалов, Лапінс та інші), гілкуються лише безпосередньо біля місця зрізу, формуючи не більше ніж 1–2 прирости. У молодих насадженнях таких сортів для стимулювання утворення пагонів надзвичайно ефективно застосування допоміжних прийомів обрізування – кербовки та обробки фітогормональними препаратами (фото 1).

Варто зазначити, що такі агроприйоми вимагають значних затрат праці, а терміни їх виконання у саду слід обирати дуже точно, зокрема й застосовуючи сортовий підхід. Адже запізнення із кербовкою дерев на 1–2 тижні, яке часто можна спостерігати в господарствах із великою площею молодих насаджень (причиною може бути нестача трудових ресурсів для виконання операції), здатне знизити її ефективність на 50–100%.

НАВАНТАЖЕННЯ ДЕРЕВ УРОЖАЄМ

Більшість сортів черешні самобезплідні, тобто вимагають для формування достатньої кількості зав'язей наявності в саду дерев сорту-запилювача. Винятком є невелика кількість самоплідних сортів переважно канадської та іта-

лійської селекції (Світхарт, Самміт, Стакатто, Біг Стар, Грейс Стар та ін.). Окремим сортам, наприклад Крупноплідній, належить проміжне місце і їх вважають частково самоплідними. Звісно, особливості запилення сортів необхідно враховувати ще під час закладання саду — для оптимального розміщення сортів-взаємозапилювачів. Та окрім цього слід пам'ятати, що у роки зі сприятливими умовами перезимівлі та під час цвітіння черешні, зав'язування плодів у самоплідних сортів черешні може бути дуже значним, що призведе до перевантаження дерев врожаєм. Це, своєю чергою, може спричинити зменшення середньої маси і діаметру плодів, погіршення їх товарних та смакових якостей. Крім того, надмірне навантаження черешневих дерев врожаєм порушуватиме їхній баланс росту і плодоношення, що ускладнить оновлення плодової деревини.

Саме тому, виконуючи основне обрізування дерев самоплідних сортів, на них слід своєчасно заміщати напівскелетні і обростаючі гілки. Робити це потрібно за допомогою обрізування на сучок. Дуже важлива деталь. Черешні потрібно, щоб на сучку були живі букетні гілочки, інакше сучки просто всихатимуть, не проростаючи! Також з цією метою заміщення можна застосовувати обрізування переведенням на молоду бічну гілку. Це стимулюватиме на дереві закладання нових генеративних утворень і підтримуватиме якість плодів на високому рівні. Для дерев черешні на сіянцевих підщепах обрізування на заміщення зазвичай доцільно починати з 7–8-го року, для дерев на клонових підщепах — уже з 4–5. Звісно, заміщення плодової деревини є обов'язковим на усіх сортах черешні, проте на самоплідних та частково самоплідних його необхідно виконувати агресивніше.

ЯКІСТЬ ПЛОДІВ

Середню масу, діаметр та одномірність плодів черешні передусім визначають генетичні особливості сорту. Так, деякі сорти, серед яких Мелітопольська чорна, характе-

ризуються значною одномірністю (тобто більшість плодів на дереві має однаковий розмір) незалежно від погодних умов року, агротехнічних заходів і навантаження урожаєм. Для інших, серед яких Крупноплідна, Талісман, Анонс, характерна неодномірність плодів, коли на дереві одночасно будуть плоди з діаметром до 24 і понад 32 мм. До таких сортів з економічних міркувань доцільно застосовувати калібрування плодів на фракції за діаметром (післязбиральна доробка), особливо у разі реалізації продукції в супермаркети або на експорт. У великих господарствах калібрування плодів виконують автоматизовано (разом з водним охолодженням), проте навіть приблизне калібрування плодів уручну дозволяє виділити фракцію черешневих плодів преміальної якості, ціна реалізації якої може бути на 30–50% вищою аніж середня на ринку.

Схильність черешні до розтріскування плодів теж значною мірою визначається генотипом сорту. Тому до боротьби із розтріскуванням плодів теж варто підходити з огляду на те, який сорт вирощується, й застосувати (до схильних розтріскуватися) чи то обробку плівкоутворювальними препаратами, чи — заздалегідь обладнати сад плівковими дашками проти дощу. Накриття саду для захисту від дощу вимагає значних капіталовкладень, тому їх доцільно встановлювати лише над деревами найбільш цінних, але нестійких проти розтріскування сортів черешні. Основним профілактичним методом боротьби з розтріскуванням плодів зостається підтримання вологості ґрунту на постійному рівні, щоб запобігти різкому перепаду рівня вологості після дощу.

За вирощування плодкових культур сортова реакція дерев значною мірою залежить від ґрунтово-кліматичних особливостей зони вирощування, підщепи, рівня агротехніки тощо. Саме тому ми не рекомендуємо конкретних рішень для окремих сортів, а лише звертаємо увагу садівників на необхідність враховувати сортові особливості під час закладання та вирощування насаджень черешні. ■

Фото 2. Проростання бічних пагонів на сорті Лапінс після обробки фітогормональними препаратами

Фото 3. Обрізування переведенням на бічну гілку

